

Malba / techniky a materiály/

1. dělení : a/ **volná malba** – vzniká z popudu umělce,
nemá užitkovou funkci – př. jsou obrazy

b/ **užitá malba** - je určena k určitému účelu- př. je nástěnná malba,
malba na skle, knižní malba, ...

ZÁKLADNÍM VÝRAZOVÝM PROSTŘEDKEM MALBY =

BARVA, BAREV. PLOCHA, SVĚTLO A STÍN

Základní malířské techniky dělíme na :

I. MALBU SUCHÝMI MATERIÁLY - to jsou :

- **barevné tužky = pastelky** – vyrábějí se z křídly, mastku nebo kaolínu, smícháním s mletým práškovým barvivem a pojidlem tj. klovatinou, či jiným lepidlem
= **mohou být : ROZPUSTNÉ** / používají se k lavírování/
NEROZPUSTNÉ / používají se ke kreslení/
= **základním podkladem** = bílý karton- výkres se středně hrubou strukturou
- **barevné křídly a pastely** / jsou na přechodu mezi malbou a kresbou/
= jsou to válcové nebo hranolovité tyčinky, obalené voskem nebo papírem, jsou velmi křehké, lze je roztírat i vzájemně míchat
= vyrábí se z barevných pigmentů, jsou spojeny lepidlem nebo klovatinou, popř. jinými pojidly, **fixuje se fixativem**
= **základním podkladem** = přírodní papír, velurový papír
- **voskovky /voskové pastely/**
= působí svítivým , zářivým dojmem, dají se vzájemně překrývat, proškrabávat, kombinovat

2. MALBU MOKRÝMI MATERIÁLY – to jsou : A. klasické techniky :

- **akvarel** / škol. název – **vodové barvy, mistrovský název = akvarel** /
= lazurní vrstevná technika, jejím znakem je : průzračnost, bílá místa zachovávají čistou plochu papíru
= **nejčastěji používán při krajinomalbě, / P.Cezanne/**
= malujeme od nejsvětlejších odstínů k tmavým odstínům a konturám =obrysům
= barvy lze nanášet : a/ do suchého podkladu
b/ do mokrého podkladu – umožní zapíjení barev
= malujeme kulatými štětci s dlouhým vlasem + špičkou
- **kvaš** = polokrycí technika, základem je přimíchání běloby, křídly nebo kaolínu do vodové barvy / př. obrazy miniaturistů 18. – 19.st., Picassa, Chagalla
- **tempera** = krycí barva, ředitelná vodou i olejem/terpentýnem/, používá se od antiky
- **dle pojidla rozlišujeme : např. temperu vodovou, vaječnou, škrobovou**
- **postup** : podmalba, modelace objemů prosvětlováním , lazurní stíny, nejostřejší světlo
- **vlastnosti** : rychle zasychá, / to lze zpomalit přísadami/, je matná – lze odstranit vrchní lakovou či voskovou vrstvou = kerotixem, maluje se špachtlí, plochými štětci v tenkých i pastózních vrstvách
- **olejomalba – používaná od 15.stol-** objevil ji Jan van Eyck,
dělí se na : 1. **klasickou vrstevnou malbu** :
= vychází z pečlivé přípravy podkladu a podmalby, spodní vrstvy musí být sušší než vrchní/

2. **techniku alla prima** / forma malby NAJEDNOU-v tenké vrstvě/
= základem 1. – 2. vrstvy, jedná se o nejrychlejší způsob olejomalby/ lze dokončit za 1 den/
nakonec malujeme světla a stíny, nejsou zde lazury, pracuje se s krycími tóny

3. **pastózní nebo špachtlovou techniku** / barvy se nanáší ve vysokých vrstvách a kladou se bez přechodů/, pracuje záměrně s barevnou motou- čistými tóny, nemíšenými na paletě, světelné efekty jsou dosahovány vysokým a bohatým nánosem = vrstvou barvy, často není nutná podmalba

POZOR : VŠECHNY OLEJOMALBY SE OBVYKLE OPATŘUJÍ ZÁVĚREČNOU LAKOVANOU VRSTVOU- TA NEJEN CHRÁNÍ , ALE VYTVÁŘÍ I CELKOVÝ LAKOVÝ ÚČINEK

ZÁKLADEM olejové barvy = barvivo smíchané s mastným a schnoucím olejem

pojídlo / lněný olej/

ředidlo - terpentýn

PODKLADEM JE : PLÁTNO – VYPNUTÉ NA RÁMU, DŘEVO , KOV NEBO

LEPENKA = MUSÍ SE PŘIPRAVIT PODKLAD / základní nátěr/= např. klišokřídový, olejovou bělobou / na dřevo/, latex s plavenou křídou, šeps / na plátno/

POJIDLEM JE :LNĚNÝ OLEJ, MAKOVÝ OLEJ, OŘECHOVÝ OLEJ,...

LESK – zvýšíme tzv.DAMAROVÝM LAKEM

- **enkaustika – základem je malba olejovými barvami smíchanými s včelím voskem-**

proto se nanáší za tepla, okamžitě tuhne

= optická vlastnost vosku propůjčuje pigmentům svítivost a lesk

= **podkladem = lněné plátno, dřevo, kámen, slonovina, omítka**

= málo používaná pro náročnost, ve starověku se používala ke konzervaci lodních palub a dřevěných výrobků , v 6. stol. byla základem tzv. Ikon

/= malované obrazy na dřevě/

B. ZVLÁŠTNÍ TECHNIKY :

- **freska** = z ital.fresco = čerstvý, jedná se o nástěnnou malbu malovanou barvami = ředěnými vodou na čerstvé / nezaschlé/ omítce z vápna, je to nejstálejší malíř.technika : nejprve se přenese kresba z kartonu vtlačení na omítku, pak se provádí vlastní malba štětci či houbami – př. nástěnné malby Giotta v kostele sv. Františka v Asissi, Michelangela v Sixtínské kapli- nazývá se : **el fresco**, nástěnná malba na suchou omítku se nazývá: **tzv. el secco**
- **sgrafito** = /škrábat/- kresba vyškrabávaná do dvou i více barevné omítky – spodní je tmavá, horní je světlá – typické pro renesanci
- **štukolustro** = dekorativní nástěnná malba na sádrové plastické= reliéfní omítce